

Del have været saadan en Mellemtung, og der er enkelte, som have betegnet Lovforslaget som slet. Nu skal jeg ikke benægte, at naar jeg ser paa dette Lovforslag, kan der være Punkter, over for hvis Virkninger jeg staaar ret uvis, men een Ting er jeg fuldstændig klar over, og det er, at ved dette Lovforslag er man kommen i Berøring med en meget god og stor Tidens Tanke. Dette forekommer mig at være overordentlig glædeligt, saa selv om man kunde paavise, at Lovforslaget i mange Henseender har grebet fejl, har det dog paa eet Punkt grebet rigtigt, idet det har taget fat paa et Omraade, hvor der er noget at gøre, det er aldeles sikkert. Derfor har det vakt Opmærksomhed, og jeg tror, man kan være ganske sikker paa, at denne Opmærksomhed er ikke forbigaaende, men vil blive vedvarende, og den vil mulig ogsaa blive større, end den er for Øjeblikket. Det er noget, som jo har meget at betyde, hvordan de økonomiske Forhold ere inden for et Folk. Men een Ting forekommer mig aldeles givet, og det er, at man maa altid arbejde paa den jævne Velstand. Det vil ikke være heldigt for Samfundet, at der samler sig — jeg vil ikke sige et Bundfald, medmindre man tager dette Ord i økonomisk Betydning, men noget, som man kan kalde at Proletariat. Disse Mennesker leve ikke godt, og Samfundet har det heller ikke godt. Derfor er det en af Statens Opgaver blandt andre, synes jeg, at tage Opgaver op, som kunne modvirke en uheldig Udvikling paa dette Omraade, og denne Lov er en af dem, som ogsaa tager Sigte paa noget i den Retning. Man har faaet Øje for, at den intensive Drift føres bedst af det lille Landbrug. Man har faaet Øjet op for, at der er noget der, som er værd at lægge Mærke til, og noget, som er værd at værne om. Det er jo en Selvfølge, at efterhaanden som Landene blive mere og mere befolkede, kan det undertiden være, at de ligesom kunne synes at være overbefolkede; men det er nu min bestemte Overbevisning, at f. Eks. her i Danmark er Landets Jord udmærket i Stand til at føde en Befolkning, som er meget, meget talrigere end den, der er nu. Derfor er det, synes jeg, en af Tidens Opgaver at sørge for, at Folk kunne faa Lejlighed til at arbejde med denne Jord, og Lovforslaget gaar jo netop i den Retning. Det var at ønske, at man i Almindelighed vilde lægge mere Mærke til denne Side af Udviklingen. Det har før været saaledes her, at Folk have foretrukket at have en større Ejendom med Gæld fremfor en min-

dre uden Gæld; men kunde man nu ved denne Lov gøre Folk opmærksomme paa, at en mindre Ejendom, hvoraf man har stort Udbytte, og paa hvilken man kan leve under maaske beskedne, men heldige Forhold, i Virkeligheden er bedre at have end en større Ejendom med Gæld, saa vilde det være bedre for Samfundet. Paa denne Maade synes jeg, at Loven gavner ikke alene de enkelte Individuer, over for hvem den kommer til at virke — det er selvfølgelig udmærket, og det er en af de gode Egenskaber ved Loven, at den virker heldbringende over for dem, som faa Jordlodder i Henhold til den. Men ogsaa Samfundet fra sin Side kan udmærket være tjent med dette. Thi derved, at der oprettes en Del mindre Jordbrug ville en Del Mennesker komme til at leve under jævne og gode Vilkaar og ville blive udmærkede Samfundsborgere.

At en saadan Lov kommer frem, er som sagt, et af Tidens gode Tegn, og det er heldigt, at den kommer frem sammen med og maaske til Dels paa Grund af en hel Del andre Foranstaltninger. Der arbejdes jo nemlig meget paa at fremme det mindre Landbrug. Det kommer, som jeg nævnede før, først og fremmest Indehaverne af det mindre Landbrug til gode, men det kommer ogsaa, som jeg ligeledes nævnede, Samfundet til gode. Jeg vil i denne Forbindelse nævne et Fænomen, der er kommet frem i de senere Aar, og som enkelte maaske have studset en Smule over, nemlig Husmandsforeningerne. Deres Fremkomst er et Vidnesbyrd om, at Smaadriften har arbejdet sig frem, saaledes at den har givet sine Indehavere et lidt videre Syn, lidt mere Selvstændighed og Virksomhedstrang. Naar nu en Lov som denne fremkommer, kan man sige, at et Arbejde, der ligger for disse Foreninger, er netop at være med til at virke for, at en Lov som denne kan blive brugt paa rette Maade, paa en saadan Maade, at Samfundet eller Staten ikke bliver skuffet, men at man faar de Folk, der skulle overtage disse Brug, dygtiggjorte. Husmandsforeningerne have paa dette Omraade ligesom paa mange andre et Arbejde at gøre, og det er et positivt Arbejde. Enkelte kunne maaske have faaet den Opfattelse, at Husmandsforeningerne nærmest vilde komme til at sætte Skel, men jeg vil bede de Herrer lægge Mærke til, at de netop ere komme frem som et Led i Arbejdet for Husmændenes Vel, at deres Formaal er at gøre et positivt Arbejde, for at højne Husmændene i det hele taget og gøre dem